

การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี 2566
ของสำนักงานเลขาธิการปลัดกรุงเทพมหานคร สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร*
Participation in Making the Action Plan 2023 of the Permanent Secretary for the
Bangkok Metropolitan Administration Secretariat , Office of the
Permanent Secretary, Bangkok Metropolitan Administration

จันทร์วณี คำภู**
Janwanee Kompo
6314832015 @rumail.ru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี 2566 รวมถึงศึกษาปัญหาและอุปสรรค และแนวทางการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรค และข้อเสนอแนะ การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี 2566 การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีวิจัยจากเอกสาร โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 10 ราย ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี 2566 สอดคล้องกับตัวแบบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนของสมาคมการมีส่วนร่วมสากล (International Association for Participation –IAP2) ประกอบด้วย 5 ระดับ ได้แก่ 1) การให้ข้อมูลข่าวสาร (To Inform) 2) การรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (To Consult) 3) การร่วมปฏิบัติ (To Involve) 4) การสร้างความร่วมมือ (To Collaborate) และ 5) การเสริมอำนาจให้ประชาชน (Empower) โดยมีปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี 2566 ดังนี้ 1) ปัญหาด้านกฎหมาย ระเบียบอันเนื่องมาจากข้อจำกัดบางประการของกฎหมายและวิธีการปฏิบัติที่ล้าสมัยและยังไม่ได้รับการปรับปรุงแก้ไข 2) ปัญหาติดขัดด้านงบประมาณในการดำเนินการ 3) ปัญหาด้านนโยบายที่ไม่แน่นอนของผู้บริหาร ซึ่งมีแนวทางการแก้ไขปัญหา ดังนี้ 1) ให้ผู้มีอำนาจปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ ให้ทันสมัย และทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการเมือง และด้านเทคโนโลยี 2) เพิ่มประสิทธิภาพในการจัดทำแผนปฏิบัติการโดยให้แล้วเสร็จก่อนจะถึงปีที่ประกาศใช้ 3) การจัดทำโครงการควรมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและสามารถดำเนินการไปจนประสบความสำเร็จ

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม; แผนปฏิบัติการประจำปี 2566; สำนักงานปลัดกรุงเทพมหานคร

Keyword: Participation; Action Plan 2023; Office of the Permanent Secretary, Bangkok Metropolitan Administration

* บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี 2566 ของสำนักงานเลขาธิการปลัดกรุงเทพมหานคร สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร
** นักศึกษาลัทธิรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง

บทนำ

กรุงเทพมหานครในฐานะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ มีภาระหน้าที่ในการบริหารจัดการตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 ตลอดจนกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการให้บริการสาธารณะในพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยมีหน่วยงานต่าง ๆ ในสังกัดกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 16 สำนัก 50 สำนักงานเขต และในปัจจุบันภาครัฐและภาคเอกชนได้นำหลักการบริหารงานอย่างมีคุณภาพเข้ามาบริหารหน่วยงาน องค์กร เพื่อให้เกิดการพัฒนาและมีการปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ โดยนำหลักการบริหารงานต่าง ๆ มาใช้ในหน่วยงาน หรือองค์กรโดยหลักการบริหารงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดนั้นจะต้องให้ความสำคัญกับการบริหารอย่างมีส่วนร่วมของทุกคนในหน่วยงาน ซึ่งการมีส่วนร่วมในการทำงานของทุกคนในหน่วยงานจะทำให้องค์กรเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

สำนักงานเลขานุการปลัดกรุงเทพมหานคร สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานเลขานุการปลัดกรุงเทพมหานคร รองปลัดกรุงเทพมหานคร และผู้ช่วยปลัดกรุงเทพมหานคร ศึกษาวิเคราะห์ประสานงานเพื่อติดตามการดำเนินการตามนโยบายผู้บริหาร และสรุปรายงานเพื่อนำเสนอผู้บริหาร งานสารบรรณกลาง งานพิธีการต่าง ๆ โดยประสานงาน ราชพิธี รัฐพิธี และพิธีการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับกรุงเทพมหานคร และปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งในการจัดทำแผนปฏิบัติการราชการประจำปี 2566 ของสำนักงานเลขานุการปลัดกรุงเทพมหานคร สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร ได้นำผลการปฏิบัติงานที่ผ่านมา นำมาวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก (SWOT Analysis) มีการกำหนดความสัมพันธ์ของวิสัยทัศน์ ด้านมิติ เป้าประสงค์ และมาตรการตามแผนปฏิบัติการประจำปี ให้เชื่อมโยงกับแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ 20 ปี และแผนปฏิบัติการราชการกรุงเทพมหานคร ประจำปี 2566 ตลอดจนแนวทางการนำแผนปฏิบัติการไปสู่การปฏิบัติโดยกำหนดโครงการ/กิจกรรม งบประมาณ แหล่งที่มาของงบประมาณ ผู้รับผิดชอบ และขั้นตอนการปฏิบัติงานของโครงการหรือกิจกรรมที่มีความชัดเจน และสามารถวัดผลได้เป็นอย่างดีเป็นรูปธรรม ซึ่งจะส่งผลให้แผนปฏิบัติการประจำปี 2566 เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามแผนที่กำหนดไว้

จากความเป็นมาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี 2566 รวมทั้งศึกษาถึงปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไขปัญหา ตลอดจนข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีให้เกิดประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี 2566
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี 2566
3. เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะของการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติ

ราชการประจำปี 2566

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การวิจัยเอกสารและการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นข้าราชการสังกัดสำนักงานเลขานุการปลัดกรุงเทพมหานคร สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 10 ราย โดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

ประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 10 ราย ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 1 ตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานเลขานุการปลัดกรุงเทพมหานคร

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 2 ตำแหน่งผู้อำนวยการส่วนบริหารกลาง

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 3 ตำแหน่งผู้อำนวยการส่วนเลขานุการผู้บริหาร

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 4 ตำแหน่งหัวหน้ากลุ่มงานประสานนโยบาย

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 5 ตำแหน่งหัวหน้ากลุ่มงานเลขานุการผู้บริหาร

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 6 ตำแหน่งหัวหน้ากลุ่มงานอำนาจการ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 7 ตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายงานงานอาคารและสถานที่

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 8 ตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 9 ตำแหน่งหัวหน้าศูนย์เรื่องราวร้องทุกข์

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 10 ตำแหน่งนักจัดการงานทั่วไปชำนาญการชำนาญการพิเศษ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสัมภาษณ์โดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง หรือการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ (Structured interview or formal interview) ลักษณะของการสัมภาษณ์เป็นการสัมภาษณ์ที่มีคำถามและข้อกำหนดแน่นอนตายตัวจะสัมภาษณ์ผู้ใดก็ใช้คำถามเดียวกัน (สุภางค์ จันทวานิช, 2563, หน้า 75) และการสัมภาษณ์จะทำการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล ก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้ศึกษาได้กำหนดวันนัดหมายวันสัมภาษณ์ โดยได้แจ้งให้ผู้สัมภาษณ์ทราบ

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลการวิจัย

โดยผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ดังนี้

การจัดทำแผนปฏิบัติการราชการประจำปีเป็นกระบวนการหนึ่งที่สำคัญ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี 2566 ได้นำผลการปฏิบัติงานที่ผ่านมา นำมาวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก (SWOT Analysis) มีการกำหนดความสัมพันธ์ของวิสัยทัศน์ด้านมิติ เป้าประสงค์ และมาตรการตามแผนปฏิบัติการประจำปี ให้เชื่อมโยงกับแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ 20 ปี ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2566 – 2570) และแผนปฏิบัติการราชการกรุงเทพมหานครประจำปี 2566 ตลอดจนแนวทางการนำไปปฏิบัติราชการสู่การปฏิบัติ โดยกำหนดโครงการ/กิจกรรม งบประมาณ แหล่งที่มาของงบประมาณ ผู้รับผิดชอบ และขั้นตอนการปฏิบัติงานของโครงการหรือกิจกรรมที่มีความชัดเจน และสามารถวัดผลได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งจะส่งผลให้แผนปฏิบัติการประจำปี 2566 เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามแผนที่กำหนดไว้ โดยผู้วิจัยได้นำแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนของสมาคมการมีส่วนร่วมสากล ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ 1) การให้ข้อมูลข่าวสาร (To Inform) 2) การรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (To Consult) 3) การร่วมปฏิบัติ (To Involve) 4) การสร้างความร่วมมือ (To Collaborate) 5) การเสริมอำนาจให้ประชาชน (Empower) มาสรุปผลการวิจัยตามกรอบประเด็นแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ระดับที่ 1 การให้ข้อมูลข่าวสาร (To Inform)

ให้ความสำคัญระดับการให้ข้อมูลข่าวสารในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี 2566 กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นอย่างมาก โดยถือว่าการให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องและทันต่อสถานการณ์จะทำให้การจัดทำแผนปฏิบัติการมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามแนวทางที่ได้กำหนดไว้ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางการประชาสัมพันธ์ สื่อสิ่งพิมพ์ ประกาศ คำสั่ง หนังสือราชการ สื่อต่าง ๆ เช่น แอปพลิเคชันไลน์ เฟสบุ๊ก เป็นต้น

ระดับที่ 2 การปรึกษาหารือ (To Consult)

มีการจัดประชุมคณะกรรมการพิจารณาแผนปฏิบัติการประจำปี และคณะทำงานจัดทำแผนราชการประจำปี เพื่อร่วมพิจารณา วิเคราะห์ความเหมาะสมของแผนงานหรือโครงการที่จะบรรจุในแผนปฏิบัติการประจำปี ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมในการให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง และแสดงความคิดเห็น รวมทั้งเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีอย่างอิสระและเป็นระบบ

ระดับที่ 3 การเข้ามามีบทบาท (To Involve)

มีการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ในรูปแบบการจัดตั้งคณะกรรมการพิจารณาแผนปฏิบัติการประจำปีและคณะทำงานจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อให้การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยถูกต้อง เหมาะสม ครบคลุม และใช้เป็นทิศทางในการปฏิบัติงาน ตลอดจนติดตามความก้าวหน้าผลการปฏิบัติการประจำปีได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีรายละเอียด ดังนี้

1. คณะกรรมการพิจารณาแผนปฏิบัติการประจำปี ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนักงานเลขานุการ ปลัดกรุงเทพมหานคร เป็นประธานกรรมการ ผู้อำนวยการส่วนและหัวหน้ากลุ่มงาน เป็นกรรมการ และหัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไปเป็นกรรมการและเลขานุการ โดยมีหน้าที่รับผิดชอบ 1) พิจารณาการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ของสำนักงานเลขานุการปลัดกรุงเทพมหานคร ให้สอดคล้องกับนโยบายผู้บริหาร 2) พิจารณาความเหมาะสมของแผนปฏิบัติการประจำปีและโครงการ/กิจกรรมที่รองรับภารกิจแต่ละด้านให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการตามนโยบายของผู้บริหาร และ 3) กำกับ ติดตาม สนับสนุน และประเมินผลการปฏิบัติการให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการประจำปี

2. คณะทำงานจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ประกอบด้วย หัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไปเป็นประธานคณะทำงาน และข้าราชการในส่วนราชการสังกัดสำนักงานเลขานุการปลัดกรุงเทพมหานครที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นคณะทำงาน โดยมีหน้าที่รับผิดชอบ 1) จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี 2) กำหนดเป้าหมายตัวชี้วัด แต่ละภารกิจของสำนักงานเลขานุการปลัดกรุงเทพมหานคร 3) นำนโยบายไปสู่การปฏิบัติโดยการนำเสนอโครงการ/กิจกรรมให้สอดคล้องกับแผนพัฒนากรุงเทพมหานครและแผนปฏิบัติการกรุงเทพมหานครประจำปี 4) ติดตามการดำเนินงานตามโครงการ/กิจกรรมให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และแนวทางการประเมินผลการปฏิบัติการประจำปี และ 5) รวบรวมเอกสาร/หลักฐานและจัดทำรายงานผลการดำเนินงานตามโครงการ/กิจกรรมที่ได้กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี

ระดับที่ 4 ความร่วมมือ (To Collaborate)

สร้างความร่วมมือกับทุกส่วนราชการ โดยแต่งตั้งทุกส่วนราชการในสำนักงานเลขานุการปลัดกรุงเทพมหานคร เป็นคณะกรรมการพิจารณาแผนปฏิบัติการประจำปีและคณะทำงานจัดทำแผนปฏิบัติ

ราชการประจำปี ร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการราชการประจำปี 2566 การดำเนินการตามแผน การติดตามและประเมินผล พร้อมนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปสู่การปฏิบัติ

ระดับที่ 5 การเสริมอำนาจ (Empower)

ให้ความสำคัญกับการเสริมอำนาจผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นผู้ร่วมในการตัดสินใจสูงสุด จัดลำดับความสำคัญของแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่จะบรรจุลงในแผนปฏิบัติการประจำปี

ในส่วนของปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี 2566 ได้แก่

1. ปัญหากฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง และข้อสั่งการต่าง ๆ เป็นอุปสรรคหรือข้อจำกัดในการเสริมบทบาทให้การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี 2566

2. ปัญหาเรื่องงบประมาณเป็นปัญหาในการการจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดทำโครงการที่จะดำเนินการ เพราะการจัดทำแผนปฏิบัติการต้องใช้งบประมาณแบบมีส่วนร่วมต้องใช้เวลาในการดำเนินการมาก แต่ในทางปฏิบัติมีความเป็นไปได้ที่ความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอาจไม่ได้รับการพิจารณาอย่างแท้จริง

3. ปัญหานโยบายที่ไม่แน่นอนและขาดความชัดเจนของผู้บริหารกรุงเทพมหานคร นโยบายที่ได้รับความเห็นชอบและได้นำนโยบายนั้นไปปฏิบัติ แต่ต่อมามีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารตามวาระการเลือกตั้งซึ่งการเปลี่ยนผู้บริหารนั้นก็จะต้องทำตามนโยบายของตนเองตามที่ได้อ้างไว้ ส่งผลให้โครงการที่ทำอยู่แล้วไม่ได้รับการต่อยอดให้ประสบผลสำเร็จ

สำหรับแนวทางแก้ไขปัญหของการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี 2566 มีดังนี้

1. ปัญหาและอุปสรรคเรื่องกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง หรือข้อสั่งการต่าง ๆ นั้นก็อาจจะมีส่วนที่ทำให้ยังคงพบปัญหาในการดำเนินงานที่ผ่านมา อาจจะเป็นระเบียบบางอย่างที่ยังแก้ไขได้ยาก อันเนื่องมาจากข้อจำกัดบางประการของกฎหมายและวิธีการปฏิบัติที่ล้าสมัยและยังไม่ได้รับการปรับปรุงแก้ไข เช่น กฎหมายผังเมือง กฎหมายสิ่งแวดล้อม กฎหมายควบคุมการก่อสร้างอาคาร ซึ่งเป็นตัวบทกฎหมายที่มีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน เพราะกฎหมายถือว่าเป็นกลไกสำคัญในการบริหารราชการ เป็นที่มาของอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานในการปฏิบัติงานและการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ หากเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาอุปสรรคเหล่านั้น คงต้องให้ผู้มีอำนาจปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง หรือข้อสั่งการต่าง ๆ ให้มีความทันสมัย และทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการเมือง และด้านเทคโนโลยี

2. ปัญหาเรื่องงบประมาณ ผู้บริหารของสำนักงานเลขาธิการปลัดกรุงเทพมหานคร สำนักปลัดกรุงเทพมหานครอาจนำเสนอต่อผู้บริหารกรุงเทพมหานครเพื่อหาแนวทางการแก้ไข และเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดทำโครงการ โดยการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีให้แล้วเสร็จก่อนจะถึงปีที่ประกาศใช้เพื่อจัดสรรงบประมาณได้ทันเวลา ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการนำแผนปฏิบัติการไปสู่การปฏิบัติต่อไป

3. ปัญหานโยบายที่ไม่แน่นอนและขาดความชัดเจนของผู้บริหารกรุงเทพมหานคร ในการกำหนดนโยบายของผู้บริหารนั้น มติที่ประชุมเป็นสิ่งสำคัญ ผู้บริหารไม่ควรมาพลิกว่าไม่เอานโยบายนี้ ทำให้ต้องนับหนึ่งใหม่ เสียเวลาเริ่มต้นทำแผนใหม่ เพราะฉะนั้นนโยบายของผู้บริหารควรชัดเจนเพื่อจะได้มีความต่อเนื่องของการดำเนินโครงการ

จากการวิจัยพบว่าข้อเสนอแนะของการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติราชการประจำปี 2566 ตามระดับการมีส่วนร่วมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มีดังนี้

1. ระดับการให้ข้อมูลข่าวสาร (To Inform) ควรให้ข้อมูลที่ทันสมัยและถูกต้องชัดเจนอยู่เสมอ เสริมความรู้เรื่องพันธกิจและบทบาทหน้าที่ของสำนักงานเลขาธิการปลัดกรุงเทพมหานคร สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร เพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความรู้ความเข้าใจในบริบทของหน่วยงานมากยิ่งขึ้นและควรเพิ่มความถี่ในการกระจายข่าวออกไปให้ได้หลากหลายช่องทาง เช่น แอปพลิเคชันไลน์ แอปพลิเคชันเฟสบุ๊ค เพื่อเป็นการเพิ่มการเข้าถึงข้อมูลได้มากยิ่งขึ้น

2. ระดับการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (To Consult) ควรเพิ่มความถี่ในการจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และส่งเสริมการทำงานในรูปแบบคณะกรรมการหรือคณะกรรมการรวมถึงการสรรหาหรือแต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะกรรมการนั้นควรสรรหาผู้มีความรู้ที่หลากหลายและควรมีทุกระดับ ซึ่งจะเป็นการได้รับฟังความคิดเห็นของแต่ละระดับมาประกอบการตัดสินใจ

3. ระดับการร่วมปฏิบัติ (To Involve) ควรมีการกำหนดวิธีปฏิบัติที่ชัดเจนในการคัดเลือกผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมาเป็นคณะกรรมการหรือคณะทำงาน เพื่อนำแผนปฏิบัติราชการประจำปีไปสู่การปฏิบัติ และเมื่อแผนปฏิบัติราชการประจำปีถูกนำไปปฏิบัติแล้วควรมีการดำเนินการติดตามความคืบหน้าของโครงการและรับรู้ถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นเพื่อจะได้ประเมินการดำเนินงานได้

4. ระดับการสร้างความร่วมมือ (To Collaborate) ควรเพิ่มช่องทางการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมโดยการกำหนดเป็นรูปแบบหรือเทคนิคการสร้างความร่วมมือของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยพิจารณาจากลักษณะของโครงการ

5. การเสริมอำนาจให้ประชาชน (Empower) ให้ความสำคัญในด้านความรู้สึก เช่น ความซื่อสัตย์ ความจริงใจ และการให้เกียรติกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการปฏิบัติงาน และในการจัดทำแผนปฏิบัติราชการประจำปีถัดไปควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัย เรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติราชการประจำปี 2566 โดยผู้วิจัยได้นำแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนของสมาคมการมีส่วนร่วมสากล ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ 1) การให้ข้อมูลข่าวสาร (To Inform) 2) การรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (To Consult) 3) การร่วมปฏิบัติ (To Involve) 4) การสร้างความร่วมมือ (To Collaborate) 5) การเสริมอำนาจให้ประชาชน (Empower) มาอภิปรายผลตามกรอบประเด็นแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติราชการประจำปี 2566 มีการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติราชการประจำปี 2566 โดยแบ่งเป็นแต่ละระดับ ดังนี้

ระดับที่ 1 การให้ข้อมูลข่าวสาร (To Inform)

ให้ความสำคัญระดับการให้ข้อมูลข่าวสารในการจัดทำแผนปฏิบัติราชการประจำปี 2566 กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นอย่างมาก โดยถือว่าการให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องและทันต่อสถานการณ์จะทำให้การจัดทำแผนปฏิบัติราชการมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามแนวทางที่ได้กำหนดไว้ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางการประชาสัมพันธ์ สื่อสิ่งพิมพ์ ประกาศ คำสั่ง หนังสือราชการ สื่อต่าง ๆ เช่น แอปพลิเคชันไลน์ แอปพลิเคชันเฟสบุ๊ค ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาข้าราชการ (2560, หน้า 20 – 22) ได้อธิบายตัวแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนของสมาคมร่วมสากล (International Association for Participation –IAP2) ที่เรียกว่า Public Participation Spectrum ระดับที่ 1 การให้ข้อมูลข่าวสาร (To Inform) เป็นการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ ประชาชนเกี่ยวกับ

กิจกรรมต่าง ๆ ของหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งเป็นสิทธิพื้นฐานของประชาชน ในการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับงานของ ภาครัฐ โดยหน่วยงานภาครัฐมีหน้าที่ในการนำเสนอข้อมูลที่เป็นจริง ถูกต้อง ทันสมัย และประชาชนสามารถเข้าถึง ได้ เป็นระดับที่ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมน้อยที่สุด แต่ถือว่าเป็นขั้นพื้นฐานและมีความสำคัญมาก ซึ่งรูปแบบการมี ส่วนร่วมในระดับนี้อยู่ในลักษณะการให้ข้อมูลทางเดียวจากภาครัฐสู่ประชาชน และสอดคล้องกับ แนวคิดของ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรมทรัพยากรน้ำ (2557, หน้า 6) ได้อธิบายการมีส่วนร่วมในการให้ ข้อมูล ในรูปแบบของเอกสารข้อเท็จจริง จดหมายข่าว รายงานการศึกษา การจัดทำวีดิทัศน์ การจัดตั้งศูนย์ข้อมูล ข่าวสาร การแถลงข่าว การชี้แจง ให้ประชาชนทราบในการประชุมของทางราชการ การสื่อสารผ่านวิทยุกระจายเสียง หอกระจายข่าวในชุมชน

ระดับที่ 2 การรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (To Consult)

ได้จัดประชุมคณะกรรมการพิจารณาแผนปฏิบัติการราชการประจำปี และคณะทำงานจัดทำแผนราชการประจำปี เพื่อร่วมพิจารณา วิเคราะห์ความเหมาะสมของแผนงานหรือโครงการที่จะบรรจุในแผนปฏิบัติการประจำปี ซึ่งเป็น การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมในการให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง และแสดงความคิดเห็น รวมทั้งเสนอแนะ เกี่ยวกับการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีอย่างอิสระและเป็นระบบ ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของสำนักงาน คณะกรรมการพัฒนาข้าราชการ (2560, หน้า 20 – 22) ได้อธิบายตัวแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนของสมาคมร่วม สากล (International Association for Participation –IAP2) ที่เรียกว่า Public Participation Spectrum ระดับที่ 2 การ ปรีกษาหารือ (To Consult) เป็นการเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วม ในการให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง และแสดงความคิดเห็น รวมทั้งข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการ ดำเนินการ/การปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐอย่างอิสระและเป็นระบบ โดย หน่วยงาน ภาครัฐจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ และนำ ข้อเสนอแนะ ความคิดเห็น และประเด็นที่ประชาชนเป็นห่วงไปประกอบเป็นแนวทางในการ ปรับปรุงนโยบายหรือพัฒนาวิธีการ ปฏิบัติงานในหน่วยงาน และประกอบการตัดสินใจ และสอดคล้องกับแนวคิดของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม, กรมทรัพยากรน้ำ (2557, หน้า 6) ได้อธิบายการมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็น ในรูปแบบของ การ สัมภาษณ์รายบุคคล การสนทนากลุ่มย่อย การแสดงความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์ การสำรวจความคิดเห็น สายด่วน สายตรง และการรับฟังความคิดเห็นอย่างเป็นทางการ และสอดคล้องกับแนวคิดของวิชา พึงวิวัฒน์นิกุล (2564, หน้า 33) อธิบายว่าการมีส่วนร่วม/การพยายาม แสวงหาฉันทามติ (Participation Consensus Oriented) ในการปฏิบัติ ราชการต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชน รวมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ ทำความ เข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหา/ประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้อง ร่วมคิดแก้ไข ปัญหา ร่วมในกระบวนการ ตัดสินใจและการดำเนินงาน และร่วมตรวจสอบผลการ ปฏิบัติงาน ทั้งนี้ ต้องมีความพยายามในการแสวงหาฉันทามติ หรือข้อตกลงร่วมกันระหว่าง กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจะต้องไม่ มีข้อ คัดค้านที่หาข้อยุติไม่ได้ในประเด็นสำคัญ

ระดับที่ 3 การร่วมปฏิบัติ (To Involve)

มีการเปิดโอกาสให้ผู้มี ส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ในรูปแบบการ จัดตั้งคณะกรรมการพิจารณาแผนปฏิบัติการประจำปีและคณะทำงานจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อให้การ จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสำนักงานเลขาธิการปลัดกรุงเทพมหานคร เป็นไปด้วยความเรียบร้อยถูกต้อง เหมาะสม ครบคลุม และใช้เป็นทิศทางในการปฏิบัติงาน ตลอดจนติดตามความก้าวหน้าผลการปฏิบัติราชการ ประจำปีได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาข้าราชการ (2560, หน้า 20 22) ได้อธิบายตัวแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนของสมาคมการมีส่วนร่วมสากล (International Association for Participation –IAP2 ระดับที่ 3 การเข้ามามีบทบาท (To Involve) เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วม

หรือเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูลระหว่างรัฐกับประชาชนอย่างจริงจัง และมีจุดมุ่งหมายชัดเจน โดยมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การวางแผนงานโครงการ และการปฏิบัติงาน โดยหน่วยงานภาครัฐมีหน้าที่ จัดระบบ อำนาจความสะดวก ยอมรับการเสนอแนะและการตัดสินใจร่วมกับภาคประชาชน การมีส่วนร่วมระดับนี้มักดำเนินการในรูปแบบคณะกรรมการที่มีตัวแทนภาคประชาชนเข้าร่วม และยังคงคล้องกับผลการวิจัยของเสาวนีย์ เตือนเด่น จุไรรัตน์ พงษ์ไพโรจน์ อาระยา สายยิ้ม และจิระพงษ์ ชูศรี (2557) ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของบุคลากร กองบริการการศึกษา สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยรามคำแหง ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมในการการวางแผน เป็นการมีส่วนร่วมด้านที่ได้คะแนนน้อยที่สุด แสดงให้เห็นว่าบุคลากรส่วนใหญ่ยังไม่มีส่วนร่วมในการวางแผนต่าง ๆ องค์การจึงต้องให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผนมากกว่านี้ เช่นการวางแผนกลยุทธ์ กำหนดรายละเอียดและวิธีการดำเนินงานขององค์กร ร่วมปรับปรุงแก้ไขปัญหาเพื่อติดตามผลการดำเนินงาน และร่วมจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ซึ่งสำนักงานเลขานุการ ปลัดกรุงเทพมหานคร สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร มีการจัดตั้งคณะกรรมการพิจารณาแผนปฏิบัติการประจำปีและคณะทำงานจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี โดยมีรายละเอียดในคำสั่งจัดตั้งคณะกรรมการพิจารณาแผนปฏิบัติการประจำปีและคณะทำงานจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ดังนี้

1. คณะกรรมการพิจารณาแผนปฏิบัติการประจำปี ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนักงานเลขานุการ ปลัดกรุงเทพมหานคร เป็นประธานกรรมการ ผู้อำนวยการส่วนและหัวหน้ากลุ่มงาน เป็นกรรมการ และหัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไปเป็นกรรมการและเลขานุการ โดยมีหน้าที่รับผิดชอบ 1) พิจารณาการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ของสำนักงานเลขานุการ ปลัดกรุงเทพมหานคร ให้สอดคล้องกับนโยบายผู้บริหาร 2) พิจารณาความเหมาะสมของแผนปฏิบัติการประจำปีและโครงการ/กิจกรรมที่รองรับภารกิจแต่ละด้านให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการตามนโยบายของผู้บริหาร และ 3) กำกับ ติดตาม สนับสนุน และประเมินผลการปฏิบัติการให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการประจำปี

2. คณะทำงานจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ประกอบด้วย หัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไปเป็นประธาน คณะทำงาน และข้าราชการในส่วนราชการสังกัดสำนักงานเลขานุการ ปลัดกรุงเทพมหานครที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นคณะทำงาน โดยมีหน้าที่รับผิดชอบ 1) จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสำนักงานเลขานุการ ปลัดกรุงเทพมหานคร 2) กำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัด แต่ละภารกิจของสำนักงานเลขานุการ ปลัดกรุงเทพมหานคร 3) นำนโยบายไปสู่การปฏิบัติโดยการนำเสนอโครงการ/กิจกรรมให้สอดคล้องกับแผนพัฒนากรุงเทพมหานครและแผนปฏิบัติการกรุงเทพมหานครประจำปี 4) ติดตามการดำเนินงานตามโครงการ/กิจกรรมให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และแนวทางการประเมินผลการปฏิบัติการประจำปีของสำนักงานเลขานุการ ปลัดกรุงเทพมหานคร และ 5) รวบรวมเอกสาร/หลักฐานและจัดทำรายงานผลการดำเนินงานตามโครงการ/กิจกรรมที่ได้กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีของสำนักงานเลขานุการ ปลัดกรุงเทพมหานคร

ระดับที่ 4 การสร้างความร่วมมือ (To Collaborate)

สร้างความร่วมมือกับทุกส่วนราชการ โดยแต่งตั้งทุกส่วนราชการในสำนักงานเลขานุการ ปลัดกรุงเทพมหานคร เป็นคณะกรรมการพิจารณาแผนปฏิบัติการประจำปี และคณะทำงานจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี 2566 การดำเนินการตามแผน การตัดสินใจ การติดตาม และประเมินผล พร้อมนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาข้าราชการ (2560, หน้า 20 22) ได้อธิบายตัวแบบ การมีส่วนร่วมของประชาชนของสมาคมการมีส่วนร่วมสากล (International Association for Participation –IAP2) ระดับที่ 4 ความร่วมมือ (To Collaborate) เป็นการให้บทบาทของประชาชนในระดับสูง มีเป้าหมายสำคัญอยู่ที่การเป็นหุ้นส่วนกับประชาชนในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจ

ตั้งแต่การระบุปัญหา พัฒนาทางเลือก และแนวทางการแก้ไข และยังคงคล้องกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรมทรัพยากรน้ำ (2557, หน้า 6) ได้ยกตัวอย่างของการมีส่วนร่วมโดยการปรึกษาหารือ การประชุมเชิงปฏิบัติการ

ระดับที่ 5 การเสริมอำนาจให้ประชาชน (Empower)

ให้ความสำคัญกับการเสริมอำนาจผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นผู้ร่วมในการตัดสินใจสูงสุด ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาข้าราชการ (2560, หน้า 20 22) ได้อธิบายตัวแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนของสมาคมการมีส่วนร่วมสากล (International Association for Participation –IAP2 ระดับที่ 5 เป็นระดับที่บทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในการเข้ามามีส่วนร่วมอยู่ในระดับสูงสุด เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีบทบาทในการเป็นผู้ตัดสินใจ จัดลำดับความสำคัญของแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่จะบรรจุลงในแผนปฏิบัติราชการประจำปีเป็นการเสริมอำนาจอย่างเป็นรูปธรรม

ปัญหาและอุปสรรคการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติราชการประจำปี 2566 มีประเด็นที่นำมาอภิปรายดังนี้

1. ปัญหาและอุปสรรคเรื่องกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง หรือข้อสั่งการต่างๆ นั้นก็อาจจะมีส่วนที่ทำให้พบปัญหาในการดำเนินงานที่ผ่านมา อาจจะเป็นระเบียบบางอย่างที่ยังแก้ไขได้ยาก อันเนื่องจากข้อจำกัดบางประการของกฎหมายด้วย สอดคล้องกับผลการวิจัยของชฎานันท์ คูหา (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนราชการกรุงเทพมหานครประจำปี พ.ศ.2564 ผลการวิจัยพบว่า กฎหมาย ระเบียบวิธีปฏิบัติที่ล้าสมัยนอกจากนั้นยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของเพชร สাত্রเงิน (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าแค จังหวัดลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า กฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง ไม่มีความยืดหยุ่นที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน

2. ปัญหาเรื่องงบประมาณเป็นอุปสรรคในการจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติราชการประจำปีที่จะดำเนินการ เพราะการจัดทำแผนปฏิบัติราชการแบบมีส่วนร่วมต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินการมาก หากมีปัญหาติดขัดด้านงบประมาณก็ไม่สามารถดำเนินการได้หรือดำเนินการได้เพียงบางส่วน เพราะขาดงบประมาณมาสนับสนุน ส่งผลต่อกำหนดแผนไปสู่การปฏิบัติ สอดคล้องกับผลการวิจัยของเพชร สাত্রเงิน (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าแค จังหวัดลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า งบประมาณและทรัพยากร ไม่เพียงพอต่อการสนับสนุนทุกโครงการในแผนพัฒนา โดยแบ่งจ่ายงบประมาณแล้วสามารถสนับสนุนชุมชน/หมู่บ้านได้เพียงหนึ่งหรือสองโครงการเท่านั้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของชาญชัย เชื้อกล้า (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองพลู อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาด้านงบประมาณไม่เพียงพอ เช่น งบประมาณในการดำเนินงานในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ด้านงานพัฒนาสังคม ด้านงานพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ด้านงานพัฒนาสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ด้านงานพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน มีงบประมาณไม่เพียงพอในการจัดสรร เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนความต้องการให้กับประชาชนในพื้นที่ สอดคล้องกับผลการวิจัยของชฎานันท์ คูหา (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนราชการกรุงเทพมหานครประจำปี พ.ศ.2564 ผลการวิจัยพบว่า ขาดงบประมาณในการดำเนินการตามโครงการและกิจกรรมที่กลุ่มผู้มีส่วนได้เสียเสนอในการรับฟังความคิดเห็นยกวางแผนปฏิบัติราชการกรุงเทพมหานครประจำปี พ.ศ.2564 หากมีปัญหาดังกล่าวด้านงบประมาณไม่สามารถดำเนินการได้หรือดำเนินการในบางส่วนเพราะไม่มีงบประมาณที่เพียงพอจะส่งผลต่อ

ต่อการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ สอดคล้องกับผลการวิจัยของธีรัช ต้นตยสวัสดิ์ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดทำแผนปฏิบัติการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณแบบมีส่วนร่วมของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด : ศึกษาเฉพาะกรณี สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสระแก้ว ผลการวิจัยพบว่า การจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดทำโครงการที่จะดำเนินการ รวมถึงบุคลากรในการดำเนินงานที่ไม่เพียงพอต่อภารกิจอำนาจหน้าที่ สอดคล้องกับภัทริกา วีระสอน (2564) ได้ศึกษาเรื่อง กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนทราย อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลดอนทรายมีงบประมาณที่จำกัด และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของรัชชก โกลาหะพะ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านคลองสวน อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ (แผนพัฒนาท้องถิ่น พ.ศ.2566 – 2570) ผลการวิจัยพบว่า การบรรจุโครงการพัฒนาเป็นจำนวนมากไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่น ทำให้ไม่ไม่สามารถนำโครงการ/กิจกรรมไปดำเนินการได้ทั้งหมดเนื่องจากขาดงบประมาณ

3. ปัญหานโยบายที่ไม่แน่นอนและขาดความชัดเจนของผู้บริหารกรุงเทพมหานคร นโยบายที่ได้รับความคิดเห็นชอบและได้นำนโยบายนั้นไปปฏิบัติ แต่ต่อมามีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารตามวาระการเลือกตั้งซึ่งการเปลี่ยนผู้บริหารนั้นก็ต้องทำตามนโยบายของตนเองตามที่ได้อ้างไว้ ส่งผลให้โครงการที่ทำอยู่แล้วไม่ได้รับการต่อยอดให้ประสบผลสำเร็จ ซึ่งสำนักงานเลขาธิการปลัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานปลัดกรุงเทพมหานครมีความเห็นว่าเป็นปัญหาใหญ่ มีผลกระทบเพียงเล็กน้อย เนื่องจากการยกร่างแผนพัฒนากรุงเทพมหานครระยะ 20 ซึ่งเป็นแผนระยะยาว กรุงเทพมหานครได้นำนโยบายของรัฐบาล และยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี มาบรรจุไว้ และจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีให้มีความครอบคลุมตั้งแต่การจัดทำแผน การแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ และการติดตามประเมินผล รวมถึงการนำผลที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไข โดยกรุงเทพมหานครมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ (Strategic Planning) เป็นแนวทางการดำเนินการเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จของทั้งในระยะยาว ระยะปานกลาง และระยะสั้น ซึ่งสอดคล้องบุญเกียรติ การะเวกพันธุ์ (2565, หน้า 66-67) ได้อธิบายเรื่องกำหนดยุทธศาสตร์ของหน่วยงานตามหลักการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมจะต้องมีการจัดทำแผนปฏิบัติการ โดยจัดทำแผนปฏิบัติการเป็น 2 ประเภท 1) แผนปฏิบัติการสี่ปี เป็นแผนปฏิบัติการที่ส่วนราชการ (กระทรวง/กรม) จัดทำให้สอดคล้องกับแผนบริหารราชการแผ่นดินโดยจัดทำเป็นแผนสี่ปี เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ของรัฐบาลมีรายละเอียดเกี่ยวกับ นโยบายการปฏิบัติการของส่วนราชการ เป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ของงาน ประมาณการรายได้และรายจ่าย 2) แผนปฏิบัติการประจำปี เป็นแผนที่ส่วนราชการจัดทำเพื่อแสดงให้เห็นถึงแผนที่ส่วนราชการจะดำเนินการในแต่ละปีงบประมาณ โดยจะจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีก่อนเสนองบประมาณรายจ่ายประจำปี จะระบุนโยบายการปฏิบัติการของส่วนราชการ เป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ของงาน รวมทั้งประมาณการรายรับรายจ่าย

แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคข้อจำกัดของการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี 2566 มีประเด็นที่นำมาอภิปรายดังนี้

1. ปัญหาและอุปสรรคเรื่องกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง หรือข้อสั่งการต่างๆ หากเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาอุปสรรคเหล่านั้น คงต้องให้ผู้มีอำนาจปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง หรือข้อสั่งการต่างๆ ให้มีความทันสมัย และทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการเมือง และด้านเทคโนโลยี โดยการตั้งคณะกรรมการพิจารณาถ่วงถ่วงกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง หรือข้อสั่งการต่าง ๆ ที่ไม่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับการบริหารราชการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงาน

คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2560, หน้า 89-123) อธิบายการประยุกต์ใช้การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมผ่านรูปแบบการบริหารราชการ ในกระบวนการยกร่างกฎหมายของหน่วยงานเจ้าของเรื่อง จึงควรเปิดโอกาสให้ประชาชนและกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการได้รับทราบข้อมูลและสามารถเข้าร่วมในการแสดงความคิดเห็น

2. ปัญหาเรื่องงบประมาณเป็นอุปสรรคในการจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ผู้บริหารของสำนักงานเลขาธิการปลัดกรุงเทพมหานคร สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร อาจนำเสนอต่อผู้บริหารกรุงเทพมหานครเพื่อหาแนวทางการแก้ไข และเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดทำโครงการ โดยการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีให้แล้วเสร็จก่อนจะถึงปีที่ประกาศใช้เพื่อจัดสรรงบประมาณได้ทันเวลา ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการนำแผนปฏิบัติการไปสู่การปฏิบัติต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของชาญชัย เชื้อกล้า (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา : องค์การบริหารส่วนตำบลคลองพลู อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่าการจัดสรรงบประมาณในการแก้ไขปัญหาระดับท้องถิ่นให้เพียงพอ ตลอดจนขอรับการอุดหนุนงบประมาณพิเศษจากหน่วยงานภายนอกนำมาใช้ในการพัฒนาท้องถิ่นเพิ่มเติม เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่มีความสุข การพัฒนาท้องถิ่นที่ยั่งยืน มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากที่สุด

3. ปัญหานโยบายที่ไม่แน่นอนและขาดความชัดเจนของผู้บริหารกรุงเทพมหานคร ในการกำหนดนโยบายของผู้บริหารนั้น ให้ถือว่ามติในที่ประชุมเป็นสิ่งสำคัญ ผู้บริหารไม่ควรมาพลิกว่าไม่เอานโยบายนี้ ทำให้ต้องนับหนึ่งใหม่ เสียเวลาเริ่มต้นทำโครงการใหม่ เพราะฉะนั้นนโยบายของผู้บริหารควรชัดเจนและมีความต่อเนื่อง เพื่อจะทำให้โครงการแต่ละโครงการมีความต่อเนื่องและสามารถดำเนินการไปจนประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของชาญชัย เชื้อกล้า (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา : องค์การบริหารส่วนตำบลคลองพลู อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่าการจัดทำโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ให้ตรงความต้องการและแก้ไขปัญหาให้ประชาชนตรงจุด มีความต่อเนื่องในการดำเนินโครงการ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี 2566 มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ระดับการให้ข้อมูลข่าวสาร (To Inform) ควรให้ข้อมูลที่ทันสมัยและถูกต้องชัดเจนอยู่เสมอ เสริมความรู้เรื่องพันธกิจและบทบาทหน้าที่ของสำนักงานเลขาธิการปลัดกรุงเทพมหานคร สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร เพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความรู้ความเข้าใจในบริบทของหน่วยงานมากยิ่งขึ้นและควรเพิ่มความถี่ในการกระจายข่าวออกไปให้ได้หลากหลายช่องทาง เช่น แอปพลิเคชันไลน์ แอปพลิเคชันเฟสบุ๊ค เพื่อเป็นการเพิ่มการเข้าถึงข้อมูลได้มากยิ่งขึ้น

2. ระดับการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (To Consult) ควรเพิ่มความถี่ในการจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และส่งเสริมการทำงานในรูปแบบคณะกรรมการหรือคณะกรรมการรวมถึงการสรรหาหรือแต่งตั้งคณะทำงานหรือคณะกรรมการนั้นควรสรรหาผู้มีความรู้ที่หลากหลายและควรมีทุกระดับ ซึ่งจะเป็นการได้รับฟังความคิดเห็นของแต่ละระดับมาประกอบการตัดสินใจ

3. ระดับการร่วมปฏิบัติ (To Involve) ควรมีการกำหนดวิธีปฏิบัติที่ชัดเจนในการคัดเลือกผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมาเป็นคณะกรรมการหรือคณะทำงาน เพื่อนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปสู่การปฏิบัติ และเมื่อแผนปฏิบัติ

ราชการประจำปีถูกนำไปปฏิบัติแล้วควรที่จะมีการดำเนินการติดตามความคืบหน้าของโครงการ และรับรู้ถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นเพื่อจะได้ประเมินการดำเนินงานได้

4. ระดับการสร้างความร่วมมือ (To Collaborate) ควรเพิ่มช่องทางการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมโดยการกำหนดเป็นรูปแบบหรือเทคนิคการสร้างความร่วมมือของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยพิจารณาจากลักษณะของโครงการ

5. การเสริมอำนาจให้ประชาชน (Empower) ให้มีความสำคัญในด้านความรู้สึก เช่น ความซื่อสัตย์ ความจริงใจ และการให้เกียรติกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการปฏิบัติงาน และในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ถัดไปควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรมทรัพยากรน้ำ. (2557). *การมีส่วนร่วมของประชาชน*. ค้นเมื่อ 10 มิถุนายน 2565, จาก http://division.dwr.go.th/bwrcr/bwrcr_km/BWRCR_book2-3.pdf
- ชญาพันธ์ คูหา (2563). *การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนราชการกรุงเทพมหานครประจำปี พ.ศ.2564*. การค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ชาญชัย เชื้อกล้า (2563). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา : องค์การบริหารส่วนตำบลคลองพลู อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี*. การค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ธีรัช ดันตยสวัสดิ์ (2564). *การจัดทำแผนปฏิบัติการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณแบบมีส่วนร่วมของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด : ศึกษาเฉพาะกรณี สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสระแก้ว*. การค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- บุญเกียรติ การเวกพันธ์. (2565). *เอกสารประกอบการบรรยายกระบวนการวิชาการนำนโยบายไปปฏิบัติและการประเมินผลนโยบาย*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, โครงการรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.
- พร สาดร์เงิน (2561). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าแค จังหวัดลพบุรี*. วารสารเกษมบัณฑิต, 19 (ฉบับพิเศษ) 189-199.
- พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 (2528, สิงหาคม 31). *ราชกิจจานุเบกษา*, 102(115), 18-19
- ภัทริกา วีระสอน (2564). *กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนทราย อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา*. การค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- รัชชก โกลาหะพะ (2564). *การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านคลองสวน อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ (แผนพัฒนาท้องถิ่น พ.ศ. 2566 – 2570)*. ค้นเมื่อ 10 มิถุนายน 2565, จาก http://www3.ru.ac.th/mpa-abstract/files/2563_1629860312_6214832043.pdf
- วีณา พิงวิวัฒน์นิกุล. (2564). *เอกสารประกอบการบรรยายกระบวนการวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ร่วมสมัย*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, โครงการรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2563). *วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 25)*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เสาวนีย์ เตือนเด่น จุไรรัตน์ พงษ์ไพโรจน์ อารยะยา สายยิ้ม จิระพงษ์ ชูศรี (2557). *การมีส่วนร่วมของบุคลากร*. กองบริการการศึกษา สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2560). *การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมเทคนิควิธีและการนำไปปฏิบัติ*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อและสิ่งพิมพ์แก้วเจ้าจอมมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

สำนักงานเลขาธิการปลัดกรุงเทพมหานคร. (ม.ป.ป.). *ภารกิจหน้าที่ของหน่วยงาน*. ค้นเมื่อ 9 มิถุนายน 2565, จาก <https://webportal.bangkok.go.th/gad/page/sub/10624/>

สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผลกรุงเทพมหานคร. (2565). *แผนปฏิบัติราชการกรุงเทพมหานครประจำปี พ.ศ.2566*. กรุงเทพมหานคร: กองยุทธศาสตร์บริหารจัดการ.